

Huic serue bone in modico fidelis mitra in gaudium con
vovae. **a** Beatus ille servus cum venerit dominus eius.
iamuam & inueperit eum uigilantem. **a** Fidelis seruus
condidit dominus sup familiam suam. **e**vovae. **a** **C**
a in quo dolus non est. **e**vovae. **a** Serue bone &
in gaudium domini sui. **e**vovae. **z** **A**mauit. **v** **O**s u
anctissime confessor domini monachoz pater & dux
p nostra omnium q salute. **e**vovae. **h**u se. uet. **a**
tens. **a** **C**oadiutor. **a** **D**isrupti. **z** **I**ustus ut palma. **S**u
redire dominus p iuas rectas. **h**ostendit illi re

P. 6, 72

or

ll

B. v. 181. 788.

13

Memoria

ILLVSTRISSIMI PRIN-
CIPIS AC DOMINI,

DN. SIGISMVNDI
AVGVSTI,

DVCIS MEGAPOLITANI, PRIN-
cipis vetustæ gentis Henetæ, Comitris Sve-
rinensis, terrarum Rostochij &
Stargardiæ Domini,

IN ACADEMIA ROSTOCHIANA,
*in doctissima & ornatissima hominum corona,
eodem die, hoc est, 10. Octobris,*

QVO

B. M. CELSITVDO IPSIVS IN MONV-
mentum Ducum Megapolitanorum, quod est
Sverini, avitum, inferretur,

Publicè in auditorio magno celebrata

à

IOANNE SIMONIO,
Rhetorices Professore p.

ROSTOCHII

Excudebat Christophorus Reusnerus.

ANNO M. D. C.

Germany Arnold

S. A. D. M.

Integrum & Rectum.

Vim non adeò ante multos annos, duorum CL. Principum, Christophori & Ioannis, Ducum Megapolitanorum celsissimorum, morte inopinata, Respub. uno eodemq; tempore gravissimè divinitus afflicta & perturbata esset: in hanc spem ingrediebamur, vim fati inexplicabilem, si non prorsus exsatiatam, tamen, accedentibus præcipuè nostris ad Deum supplicationibus, quodammodo ita tum placatam, ut reliquis Patrie nostræ Patribus non ante humani quicquam expectandum foret, quàm eos affecta etate aut vite satias cepisset, aut huius lucis usura, sua sponte, nulla adhibita vi, sicut consumtum, oleo deficiente, ignem flamma, destitueret. Verum, prò dolor quanta spe decidimus! quam fallaces fuerunt expectationes nostræ! quàm aliter, atq; opinabamur, accidit! Etenim dum in hoc cogitationum cursu secure versamur; dum hac meditatione nos ipsos mirificè recreamus & quasi abundè pascimus; dum ad nutum & preces nostras fluxura omnia vehementer confidimus: ecce tibi novam Reipub. calamitatem, quæ expectationem optimam, in quam erecti eramus, non modò debilitavit, sed penè etiam imminuit: abrepto optimo atq; Illustrissimo Principe ac Domino, Domino SIGISMUNDO AVGVSTO, Duce Megapolitano, Principe vetustæ gentis Henetæ, comite Suerinensi, Rostochij & Stargardie Domino, Domino nostro clementissimo. Non equidem ego dicam, malè actum esse cum illo

Principe, qui tam religiose vixit, qui tam integrè partes reip.
sibi demandatas administravit, qui tam piè decessit: qui ob
praecleara nominis & familiae suae monumenta ita superstes ad-
huc in omnium nostrum oculis & pectoribus vivit, ut ex fune-
ris, quod ei hoc ipso die in pervetustio & celebri oppido Sverino,
ducitur, pompa, velut ex fragrantissima quadam aromatum
sylva non tam mortalitatis, quam immortalitatis efflari etiam
ambra videatur, quae non modo nos, sed universum hunc orbem
Balthicum gratissimo odore imbuat atq; insiciat. Sed cum ad no-
stram omnium expectationem, praecclare de hoc ipso Principe con-
ceptam respicio; cum ad Pietatem ipsius Principis, cum ad bene-
volentiam, qua ille omnes bonos complectebatur; cum ad amo-
rem, quo civis suos prosequabatur; cum ad regium illum favo-
rem, quo erga nostrum ordinem inflammatus ardebat: cum ad cel-
sissimam & illustrissimam Gentiliam, Soceri & affinium, qui
denatum hunc Principem acerbissimè lugent, familiam: cum
ad Illustrissimae viduae luctum incredibilem; deniq; cum ad pul-
las omnium, qui illustre hoc funus hodie deducunt vestes; cum
ad populi merorem, fletu tam optimum Principem abundè per-
sequentis; cum ad lugubres cantus, sepulcrales fascas, ad atratos
acularum huius Ducatus & ipsius templi Sverinensis parietes,
animo me & cogitatione convertito; facere nullo modo possum,
quin maximo damno affectam remp. morte huius Principis sen-
tiam, & vestrum omnium, qui ad societatem publici doloris
vos adiungitis, studium maximo opere probem. Ego verò cum
recordor, quo Principe privati, quo Patrono orbati simus: in-
gentibus doloris facibus incendi & scrutari me intelligo, ita
ut magnitudo huius scribere me etiam conantè retardaret, atq;
etiannum propemodum frangat acclamationem illam faustam,
quam & gloria optimi Principis, & qua ille cum beatissimo
caelestium

caelestium animorum cœtu coniunctus circumfluit, aternitatis
lux suo iure à nobis exigunt. Verum me ipse culpo, & animum
atq; cogitationem à gemitu ad gratæ mentis memoriam, à nemis
ad laudes revoco, ut non indignationi sed gratiarum actioni,
non lamentationi, sed, qua virtus sicut planta rore crescit, lau-
dationi potissimum hæc nostra inserviat oratio. Nam & nobis
pium quidem esse, significationem quandam doloris in hoc luctu
publico, quanta maxima possumus animi subiectione ostendere,
vestra etiam frequentissima corona testatum facitis: Ut autem
Deo Opt. Max. immortales gratias agamus, qui hunc nobis de-
derit Principem, hoc verò cum professione nominis nostri est con-
iunctum. Dum enim Deo gratias agimus; eum ad plus dan-
dum piè & relligiosè invitamus. & dum Principum laudes re-
ferimus, quid facimus aliud, quàm quod ordinis Politici aucto-
rem Deum, cuius mens magna gubernat fortunam eorum, qui
in fastigio dignitatum sunt constituti; collaudamus, & quid
quemq; suo loco imitari deceat, nobis in mentem revocamus?
De ijs SIGISMUNDI AVGVSTI laudibus dicere dum
initio cogitabam, etsi hoc pertimescebam, ne piè defuncti Ducis
amplitudini nihil magis, quam laudatoris infantia officeret.
Tamen imprimis me recreabat candor vester, & spectata sepiissi-
mè erga me benevolentia; meq; etiam ad eas partes, quæ non
sunt tam amplificantis, quam percensentis, nec exornantis sed
indicantis excitabat. Dicam enim de ijs, quæ in Illustrissimo
b. m. Principe summoperè conspicua fuerunt, de Cels. ipsius Na-
talibus: de Educatione: de factis & moribus deniq; de vitæ
exitu. Magnifice Domine Reçtor, Reverendi, CL. Con-
sultissimi Doctissimiq; viri, Iuvenes ornatissimi, vos ego rogo,
ut me dicentem benignè audire non gravemini.

Pindarus Poëta beatitudinis summam coronam accepisse pronunciat eum, qui & benè habeat & benè audiat. & rectè quidem. Etenim, si humano more loquamur, quid ad felicitatem deesse arbitrabimur ei, qui honesto loco sit natus, qui benè sit educatus, qui maiorum gloria splendeat, qui omnium rerum copia abundet, qui amicis sit stipatus: deniq; qui omnibus & corporis & fortunæ bonis undiquaq; ornatus ipse laudabiliter vitam instituat, ut cordatis sit delectationi, suis honori & ornamento, omnibus voluptati & admirationi. quod si quis præter hæc Pietatem, virtutum fundamentum & apicem, divino munere concessam & largitam consecutus fuerit, ecquis erit adeò emotæ mentis, ut hunc quasi mortalem quendam Deum veram veræ beatitudinis coronam adeptum neget? Vtrumq; Illustrissimo Principi SIGISMUNDO AVGVSTO providentia quadam divina, eaq; haud vulgari contigit, ut & vivus benè haberet & benè audiret: & nunc ad maiores suos collectus & benè habeat, & benè audiat.

Genus
Sigismun-
di Augusti.

Principio SIGISMUNDO AVGVSTO paternum ac maternum genus ex Heroicis Regia & Septemviralis dignitatis atq; excellentiæ Familijs deductum est. Pater Illustrissimi defuncti Principis fuit IOANNES ille ALBERTVS ex regia Obotritorum stirpe Dux Megapolitanus, ALBERTI, Herois magnanimi, ex ANNA, filia IOACHIMI I, Septemviri Brandenburgici, Filius: MAGNI, principis, ingenio & animo & singulari erga literas reverentia verè magni, ex SOPHIA Pomeranica Nepos: HENRICI, ex DOROTHEA Brandenburgica, FRIDERICI Electoris Filia, Pronepos: IOANNIS, Principum sui seculi in hoc Imperij Romani & gloriæ domicilio, Germania, animi excelsitate & ingenij corporisq; dotibus facile Principis; Academia huius cum ALBERTO patruale, ALBERTI Regis

Regis Suecorum filio, & Senatu huius urbis anno 1419 con-
ditoris; ex CATHARINA Saxonica atnepos: Illustrissi-
morum Principum ac Dominorum Ducum Megapolitanorum,
VLRICI patris Patrie laudatissimi: GEORGII, Princi-
pis Martij, in obsidione Francoforti ad Mœnum sclopeto traie-
cti: CHRISTOPHORI, varijs fortunæ telis exerciti He-
rois, & ante octo annos piè defuncti: CAROLI, quo DEI
beneficio adhuc cum Nestore illo Germaniæ patria fruitur; uti-
namq; in multa secula fruatur! Ducis optimi ac præstantissimi:
ANNÆ Principis Curlandiæ, omnium virtutum heroicæ
naturæ convenientium speculi illustris; Frater: Princeps sum-
mè literatus: Ecclesiæ DEI & scholarum singularis nutri-
tius: Iustitiæ gladius: pacis publicæ custos: Iudiciorum pu-
blicorum propemodum collapsorum cum Illustrissimo fratre VL-
RICO restaurator: Academiæ huius, quæ ferè in angustias
& solitudinem tum redacta squallebat, alter cum eodem Celsissi-
mo fratre, quasi Parens: Heros pietate, fide in DEVM,
comitate, beneficentia, clementia, prudentia clarissimus.
Mater illustrissimi Principis fuit ANNA-SOPHIA,
ALBERTI IV. Electoris Brandeburgici, in quo non solum
militares artes & Imperatoriæ virtutes singulari quadam gra-
tia eluxerunt; sed quem nobilitas quoq; generis, quem corporis
proceritas ac venustas, quem virium robur, & Facundia admi-
rabilem ac penè divinum reddidère, ALBERTI, inquam
Achillis illius Germanici, Proneptis: ALBERTI V. Mar-
chionis Brandeburgici, primi Ducis Prussiæ, Herois, ob exi-
mium Relligionis ac Pietatis Zelum, ob singularè in literas ele-
gantiores favorem ad omnem posteritatem laudandi, Filia; na-
ta ipsi ex DOROTHEA, FRIDERICI I. Daniæ &
Noruegiæ Regis, à virtute, sapientia, fide, industria, modera-
tione,

tionem, diligentia in omni officio commendatissimi, Filia : Sorore CHRISTIANI III. Regis Danie, avi huius CHRISTIANI IV. qui hodie per Daniam & Norvegiam latissime & potentissime imperat : de quo CHRISTIANO III. proditum est, fuisse aulam eius, prudentia oculum, justitia libram, fortitudinis sedem, regulam temperantia, honestatis exemplar, fontem gratiarum, Musarum chorum, doctorum gymnasium, theologorum sacrarium, pauperum mensam, refugium innocentium, miserorum presidium. Ex his Parentibus & Maioribus Illustrissimus Princeps defunctus anni millesimi quingentesimi sexagesimi, 11. Novembris die; qui ortu CAROLI Burgundia Ducis, illius, quem Audacem & Strenuum & Bellatorem indigetarunt, clarus est; in hanc lucem vitalem editus & procreatus fuit; ut, si Pindari, quem nunc secundo nominamus, illud decantatissimum verum est, uti verum est: $\phi\upsilon\alpha\ \tau\omicron\ \gamma\epsilon\nu\nu\alpha\iota\omicron\nu\ \epsilon\pi\iota\pi\rho\epsilon\pi\epsilon\iota,$ $\epsilon\kappa\ \omega\alpha\tau\epsilon\rho\omega\ \omega\alpha\iota\sigma\iota\mu\ \lambda\eta\mu\mu\alpha,$ id quod Poeta Venusinus, Pindari eximius & admirator & amulator, ita expressit: Fortes creantur fortibus: & bonis est in juvenis, est in equis, Patrum virtus: non profecto ullum esse possit dubium, quin semina virtutum illustria, & vis quaedam natura prestantior à maioribus in Illustrissimum Principem defunctum derivata promanarint.

Sed ut ager etiam optimus, si negligatur, spinas profert & tribulos: ita natura etiam generosissima, nisi recte educatur, vel degenerat, vel pravus seducta moribus à seipsa desciscit & declinat. Puer ergo SIGISMUNDVS AVGVSTVS non tantum ab utroque Parente ad honestissimam vitam sancte pieque degerde rationem, ad victum cultumque corporis sobrium, ad morum gravitatem cum humanitate temperatam assuefactus est: sed viris etiam prestantissimis & doctrinae cruditioe clarissimis in

Educatio
principis
Sigismundi Augusti.

nis in disciplinam à Patre traditus est. Memoria proditum est, Socratem Atheniensem; cum, qui oraculo Apollinis sapientissimus iudicatus fuit; quodam tempore in angiporto incidisse in Xenophontem adhuc puerum. Quem ille cum aspexisset, atq; è facie generosam ad virtutis decus capeffendum indolem elucere non difficulter animadverteret: obiecto Scipione transire vetuit. Solebat autem Socrates ex eo, quod ille sibi dederat, cum quo disputabat, aliquid conficere, quod ille ex eo, quod iam concessisset, necessariò approbare deberet. Quæstvit ergò ex Xenophonte, ecquid sciret, vinum ubi quam optimum & sincerissimum, tum panes ubi candidi, tandem carnes atq; obsonia ubi prostarent: Ad ea & universa & singula cum ille respondisset, scire se: tum amplius Socrates, ecquid nosset, homines ubi probati & integri, omniq; condecorati honestamento virtutis educarentur, quos Græci καλοναγαγες appellare consueverunt. hic hærebat Xenophon. Quot existimabimus esse parentes? non tantum inter plebeios, sed inter viros etiam illustres, qui quidem qua ratione, qua populo imponantur, vestigalia, excogitanda sint; pulchrè tenent: qui, quomodo ea, qua importantur & exportantur, vestiganda sint; probe callent: qui in exquirendis panibus candidis generosiq; vino, atq; adeò, qua gula apta sunt comparandis toti occupantur, maximam partem solliciti de vitæ sumptibus cum magnificentia & copia: de institutione autem liberorum, de mente filiorum, particula illa divina aura, qua sapimus, qua meminimus, qua intelligimus, excellenda nihilò plus quam de colore cæcus, uti dici solet, sciunt, nihilq; aut parum de tanta re cogitant: hac nimirum inani & pestilenti persuasione ebrii, vel; id quod Gothi Amalosuntha, filium Alaricum Romana disciplina imbui curantis, obiecerunt, non convenire, ut qui inter arma & hastas versari deberet, literis emolliatur & ferulis; vel abundè futuros qui pro Principe sapiant?

B

sapiant?

sapient? Longè alia mens erat IOANNIS ALBERTI
patris Illustriss. Principis defuncti. Is, exemplo laudatissimi Regis
Alphonsi, maximoperè improbabat & averfabatur eos parentes,
qui in liberis suis partem hanc, quam divinitus habemus, An-
gelis & DEO similem, non solum desertam incultamq; relin-
querent, sed barbarie quoq; non secus atq; vastitate ac impres-
sione quadam hostili, pessumdari sinerent: hominemq; istud
tam divinum animal, ad pastum & ad fœdissimam voluptatem
abijcerent. Idem Princeps sciebat, & sibi à DEO, atq; à legi-
bus concreditum esse munus in medium consulendi de ijs, qui-
bus sine, respub. salva esse non potest, de vectigalibus, de com-
mercijs & contractibus inter cives rectè celebrandis, & id ge-
nus alijs rebus. imprimis verò artem callebat vestigandi eos,
quos ad instruendum celebri & regia doctrina filios, & ad te-
neras suorum mentes præparandas adhiberet, ut hi divinarum
humanarumq; gubernationi rerum quondam præfecti, cum salu-
dari pietatis & virtutis, atq; adeò omnium bonarum artium
atq; disciplinarum propagatione & defensione præessent. Itaq;
SIGISMUNDVM AVGVSTVM initio cum Illustrissi-
mo fratre IO ANNE, quem ante 8. annos fata his terris eri-
puerunt, IOANNI CASELIO, Soerati Germanico, viro
CL. formandum & erudiendum commisit. Postea verò singu-
lari consilio singulis filijs singulos præfecit, IOANNI CASE-
LIVM, SIGISMUNDO AVGVSTO, HENRICVM
SIBERV M, ADAMI SIBERI, viri & Poëtae eximij,
fratrem. Qua quidem in re laudatissimum Persarum exem-
plum Pater IOANNES ALBERTVS, uti opinor, est se-
cutus, non sine ratione ratus, si illi judicassent tantam regia in-
stitutionis gravitatem, tantamq; necessitatem, ut unicum re-
gium Puerum quatuor ex omnibus Persis lectissimis & ornatif-
simis viris erudiendum traderent: sibi multò convenire magis,
suiq;

suiq; imprimis esse muneris ac officij, ut filios duos, ea etate, qua longius aliquantò à potestatis & licentiae majoris persuasione abest, singulis præceptoribus instituendos, & in salutari Pietatis atq; laudatissimarum artium officina quam diligentissimè ad rempub. preparandos subderet. O præclarum exemplum! in quod omnes merito parentes, & præsertim ij inspicere debebant, qui nihil vilius, nihil abjectius, nihil sua, si dijs placet, dignitate inferius ducunt cogitatione illa triviali de recta filiorum institutione. Crates olim in excelsissimum suæ civitatis locum conscendens clamasse fertur: quoruitis cives? qui ut opes cumuletis, per extremos etiam axes curritis: filios autem, quorum gratia quicquid est laborum exantlatis, nequidquam aut parum curatis. Sit parentibus non Cratetis cujusdam, sed augusta, & quæ omnium mentes atq; aures circumsonet, prætoriaq; quædam vox illustrissimi b. m. Principis IOAN. ALBERTI nunquam satis laudatum illud in filios studium, ut, quoties oculos in istud convertunt, toties cogitent, decere verè parentes, non, ut quemadmodum ille, qui de calceo sollicitus, pedes nihil curabat: ita ipsi pecuniarum rationem summam, filiorum nullam habeant: sed ut quisq; suo loco filiorum primam, pecuniæ postremam curam gerat, liberisq; præceptores conducatur bonos & probos, à quibus non in Helena neq; Bachi aut Veneris fanum, sed in Pietatis atq; eruditionis sacrarium deducti, pro deformitate, elegantiam, non quidem corporis; quemadmodum consecutam aliquando fuisse accepimus Lacenam quandam, à nativitate deformosissimarum deformosissimam, parvulam quotidie à nutrice ad Helena delatam: verum ingenij pulcritudinem consequantur.

Sed ad SIGISMUNDVM AVGVSTVM redeamus, qui ludo literario sic inclusus officium suum probè fecit. Videas enim Magnatum filios, quò generosior est in ipsis natura, eò patientiores

tientiores disciplina aures prabere. Sunt, fateor, in Heroum
filijs noxæ; sunt Nerones, sunt Hercules, sunt qui non recalci-
tent solum, sed benè etiam monentibus vim inferant. Verum-
enimverò quis hos non portenta & degeneres potius, quam ge-
nerosos judicabit? Quò n. quisq; est deterior, hoc minus nobi-
litati atq; ingenuitati geminum habet: quoq; propius à bestia-
rum immanitate abest, eò est in Præceptores petulantior, eò
truculentior, eò barbaric cum majori, horum, à quibus benè vi-
vendi rationem accepit, aut certè, si saperet, accipere debebat,
dignitatem offendit, lædit, imminuit, &, quod fœdum dictu,
auditu horrendum est, non rarò sceleratissimè oppugnat. Gene-
rose autem, & quæ ad DEI Opt. Max. bonitatem quàm proxi-
mè accedunt, Nature amant disciplina honestatem; dant locum
admonitionibus; reverentur leges; voluntatem suam ad Præce-
ptorum aggregant; nullum in ijs, quibus secundum DEVM non
minus quàm parentibus debent, ornandis, honestandis, colendis
vel locum vel tempus, vel studij officij ac observantiæ genus
pretermittunt. Dabitis miki veniam, si in hunc dicendi cam-
pum latius evagetur oratio mea, atq; huic materia convenire
videbatur. Multi ita secum garriunt: Hem! si me natura
Regis aut Principis filium genuisset, quàm latam ego mihi ad
omnem libidinem viam aperirem! hui quantas fenestras in o-
mnem me præcipitandi cupiditatem ipse mihi patefacerem!
quàm nullam liberrimè vivendi; præceptoribus, legibus, disci-
plina rejectis atq; ad Antipodas relegatis; potestatem mihi su-
merem! Inepte, quisquis es, ne dicam Impure, qui ita cogitas,
ubi est ingenij tui acumen? ubi sunt sensus tui? ubi est acies
oculorum mentis tue? Adeonè te esse de mente tua deturba-
tum, ut non agnoscas, istam Diaboli non hominis, impuri non
candidi, scelerati non integri, nebulonis non nobilis, degeneris
non generosi vocem esse? quamquam quid agnosceres, Miser!
quens

quem Natura, rerum omnium parens, ut hominum saluti prospiceret, ab omni dignitate disjunctum, infra pecudes etiam irata abjecit, obscurum, Thersiten, ista mente, ista cogitatione dignum, furore ita fascinatam, ut à dementia nunquam te ad sanitatem referre possis. Verè nobilis, verè generosus, verè ingenuus, id quod semel jam dictum est, quo maximè summo est loco, eò minimè sibi indulget, eò religiosissimè disciplinam colit: legum vincula, quibus hæc civilis societas colligata coalescit & crescit, observat: ne se & suum genus ulla petulantia deformet, sedulo cavet: ut Præceptoribus grata dicat, grata faciat, grata præstet, enixim dat operam. Possum amoris erga Præceptores exempla exceptione omni majora quamplurima huc con-
ducere. Hæc virtus Achillem immortalem fecit. hæc laus Alexandrum Magnum consecravit. hoc decus Carolum V. Imperatorem æterna cumulavit gloria. ac ne antiqua semper meditemur, quis IACOBI VI. potentissimi Scotorum Regis in CL. virum BVCHANANVM & vivum & mortuum amorem nescit? cui ignota est MAVRITII Hassiæ Landgravij, principis p̄ij, literisq; ad miraculum usq; dediti, in Præceptores suos & doctos viros benevola animi propensio? ac nisi grata mente amorem ac favorem, quo Illustrissimus Curlandia ac Semigallia Dux VVILHELMVS me, ex multis unum, ex præceptorum etiam suum, prosequitur, atq; si modestiam illius Principis, & tum incredibilem erga reliquos Præceptores suos, CL. in hac Academia Professores, observantiam, tum magnitudinem beneficiorum in me à Cels. ipsius collatorum, apud vos, quibus hæc ignota non sunt, subicerem aut dissimularem, omnium hominum, quos terra fovet, essem impurissimus, inq; vitium ingrati enim, quo nullum DEO & hominibus cordatis odiosius est, liquidò incurrerem. Haud dissimili amore Illustrissimus b. m. Princeps SIGISMUNDVS AVGVSTVS præceptores suos

est prosequutus: disciplinam amavit: Scholæ ergastulum, non
tanquam pistrinum aut ferricrepidinarum Insulam aliquam
horruit: sed ut Musarum domicilium, Pietatis officinam, Eru-
ditionis mercatum reverenter habuit atq; magnificet.

Dixi de Educatione Illustrissimi b. m. Principis, qualis ea
fuerit in umbris & spatijs Scholæ. Nunc in lucem & conspe-
ctum hominum eundem producemus. Cum enim optimus &
Illustrissimus b. m. Princeps IOAN. ALBERTVS, pater
SIGISMVNDI AVGVSTI, fati concessisset, atq; à vita
hac in veram migravisset: Dux noster SIGISMVNDVS
AVGVSTVS, auctore & consuasore Celsissimo & Illustrissi-
mo Principe ac Domino, Dn. VL RICO, & c. patruo ac tutore,
anno ætatis 17. in aulam Septemviralem, Dresdam, tanquam ad
illustrem regiarum & superiorum artium Academiã profectus
est, ad AVGVSTVM Saxonie Electorem, lumen & oculum
imperij, Principem non armis solum decoratum, sed legibus
quoq; armatum, ut utrumq; tempus & pacis & belli gubernare
posset, altorem Ecclesie, religionis & iusticie gladium, Musarum
decus & presidium: ut ab hujus viva voce artem pruden-
ter regnandi & factis rectè operandi disceret. Semper enim
viri illustres hoc in more habent positum, ut; quemadmodum
Romani olim filios suos ex triviali pulvere in forum, tan-
quam in virtutis atq; Eloquentie theatrum producebant; ita
ipsi liberos suos & eos quorum salus & dignitas chara est, vel
ad Academiã, vel ad aulas illustriores, tanquam ad nobilissi-
mam omnium heroicarum virtutum officinam ablegent. Testis
est Achilles, de quo Phœnix; ut est apud antiquissimum & sa-
pientissimum Poëtarum Homerum Iliados compositione nona;
predicat, eum fermè puerum à Peleo patre ex Phthia in aulam
Agamemnonis, virorum eximiorum altricem, virtutis pale-
stram missum. Testatur id Evander, Pallantem filium suum
Æneas

Vivit in
aula Ele-
ctoris Au-
gusti.

Aenea divino viro adjungens, ut sub hoc magistro militiam,
& Martis grave opus tolerare assuescat, & Aeneam solum ab
annis primis miretur. Testis est Cicero, qui sic deductus à patre
ad Principem in rep. Romana Scævolam, ut ab ejus latere nun-
quam discederet. Testis est IOANNES FRIDERICVS,
b. m. Dux Pomerania, &c. Princeps illustrissimus, qui etiam
ex Academia in aulam Imperatoris Viennam se contulit,
ut sub præceptore Cesare gubernandi, quæ omnium gra-
vissima est, artem plenius disceret, & ex aula illa, in quam con-
siliarum, rerumq; plurimarum, quæ toto orbe terrarum peragun-
tur, semper confluxus est, veluti ex vivo quodam & magno hi-
storiarum libro, prudentiam, rerumq; in reipub. administratio-
ne, tum expetendarum tum fugiendarum scientiam, quæ Princi-
pi non minus atq; generi humano panis, necessaria est, imbibe-
ret. ut interim omittam Cyrum, qui apud avum Persarum re-
gem educatus fuit: ut Romanos rerum Dominos taceam, quibus
quodam tempore mos fuit, ut patres filios suos, quæ gravissimis illis
deliberationibus interessent, in curiam, in confessum illum Prin-
cipum orbis terræ clarissimum, qui legato Pyrrhi confessus regius
visus fuit, adducerent. ut reliquos silentio involvam non mo-
do veteris seculi, sed nostri quoq; temporis Principes juvenes,
qui in Imperatoris & Regum, aliorumq; Principum aulis, pru-
dentia comparandæ causæ, herent & versantur. Praclare e-
nim, ut omnia, Plato in libro de Regno, Regem ait, non sic nasci
in reipub. quemadmodum inter apum examina Ductor ex duo-
bus melior nascitur, maculis auro squalentibus, ut Poëta verbis
utar, ardens, & his Majestatis, ut Plinius habet, notis ab alijs
distinctus: sed necesse est, eum in corona & luce virorum, qui
rectè imperare & consultare noverint, versari, & reipub. illi-
us partes omnes perscrutari & discere.

Cum in

Apud
Patrum
Vlricum.

Interest
comitijs.

Commo-
ratur in
aula Regis
Danicæ.

Cum in aula Septemvirali AVGVSTI ferè in tertium usq; annum SIGISMVNDVS AVGVSTVS commoratus multa Principe digna vidisset, multa audivisset, multa didicisset; inde in Patrum aulam, pietatis & justiciæ sedem & arcem translatus, ter optimi magistri exemplo in Pietatis, Prudentiæ, Justiciæ, Temperantiæ, & reliquarum virtutum, naturæ heroicæ convenientium, studio confirmatus & stabilitus est. Hic vidit Patrum, Nestorem illum imperij Germanici nihil impiè, nihil præcipitanter, nihil inconsideratè, sed omnia piè, omnia maturè, omnia subducto prius consilio agere. Hic vidit eundem Patrum, LVDOICI II. Imperatoris similem, pacis ac justiciæ amantissimum, præsentem judicijs præsidere & magna diligentia judicare. Sed & Patrum ejusdem ductu atq; auspicijs comitia Germanica vidit, Augusta Vindellicorum, anno 1583. ab Invictissimo Imperatore RODOLPHO II. celebrata: eaq; longè alijs oculis, quam quibus vulgus solet, vidit & aspexit. Ferè enim in hujusmodi Principum conventibus idem fit, quod olim in Græcorum comitijs quinquennialibus, ut majorem pleriq; ludorum, & quæ à Principibus tum agitari solent, conviviorum, quam aliarum rerum, quæ ad vitam formandam prudentiamq; augendam faciunt, rationem & curam habeant. Non sic SIGISMVNDVS AVGVSTVS. Ille diligenter in mores omnium nationum, quarum in illa loca, tum concursus est, sollicitè inquirebat: ille urbis Augustæ elegantiam, ordinem, ritus publicos & privatos, ædificia, artes, negotiationem considerabat, & pleraq; etiam oculis avidè perlustrabat: ille qua de causa terrestres Dii convenissent, discebat diligentissimè. Eademq; cum in aula Serenissimi & Potentissimi Danorum quondam Regis FRIDERICI II., religiosa in Deum pietate, fide in rempub., in omnes homines benevolentia nulli regum secundi, aula cum eodem Celsissimo Patruo suo aliquantisper substret,

steret, Celsitudinis ipsius cura fuit, ut multa videret, multa disceret, multa cognosceret.

Vnde effectum; ut, cum ad auream b. m. Principis nostri naturam educatio tam illustris & usus accessissent, Ipse omnibus virtutibus condecoratus Princeps existeret.

Fateor, bella illum non gessisse, nec caede, rapinis, gemitu atq; lacrumis urbes regionesq; debellatas complevisse. Sed hoc quoq; fatendum, non in bellicis solum expeditionibus virtutem consistere, sed in negotijs quoq; togatis eam conspici. imò, si Tullio veritatiq; credimus, toga armis longè est preferenda. Non, ut quæq; maximè illustris est actio, inquit penù Philosophiæ Plutarchus; ita maximè ingenium hominis patefacit: imò verò interdum exiguum aliquod factum dictumve politicum aut pccus etiam aliquis magis detegit hominem, quam urbium expugnationes & pugnae, quibus multa hominum millia ceciderunt. Neq; tamen exigua, verum maximè conspicua & illustria fuerunt virtutum in b. m. Principe nostro documenta. Ut enim arx in loco excelsò collocata, neq; abscondi neq; tegi potest, Sole medium axem tenente puro cælo: ita Principum virorum vel rectè vel secus facta, tegi non possunt, quin in omnium oculos incurrant, & ab omnibus conspiciantur quàm latissimè.

Fundamentum autem omnium virtutum & fons & origo **Virtutes.**
est vera Fides; sola Christum unicum salutis nostræ auctorem **Fides.**
animi certa inductione apprehendens, & res adhuc in spe positas representans, ac invisibilia veluti oculis subijciens. hac deinde in vitæ christianæ usu, præclare factis, ceu ignis calore suo, se exerit, & in hominum oculos atq; mentes liquido se insinuat. Tali fide in filium DEI divinitus ornatus & donatus fuit b. m. Princeps, qua certus erat de promissionibus & merito Christi, qua firmissimè statuebat, propter mediatorem sibi solum remitti peccata, se esse in gratia, se esse heredem vitæ æternæ. O admirandam

randam hanc & omnibus virtutibus in Principe viro longè anteferendam virtutem! quæ peccatores salvat, cæcos illuminat, pœnites reparat, justos augmentat, in æterna hereditate cum sanctis collocat: lumen animæ, ostium vitæ, fundamentum & janua salutis sempiternæ. Lucratus sit Alexander totius Orientis imperium. nactus sit Julius Cæsar orbis dominium. longè lateq; grassetur Turcus. longè majus est hominis Christiani Bonum, cujus pectus fide in Filium DEI salvifica ardet. Quid n. illi lucrati, quid nacti sunt, quod non iterum perdidierint & perdent, cum animarum suarum jactura irreperabili? At homo Christianus Fide armatus, & cælo & solo & salo & inferis dominatur: & in gloriosissima mortuorum resurrectione in gaudia Domini dominantium ingredietur, ibiq; conspectu DEI eternum fruatur: cum impij interea, quantumvis potentia hîc clari, non tantum illic inglorij, sed à gratia etiam DEI extorres perpetuis inferorum cruciatibus & furiarum tædis ardentibus supplicijsq; inexplicabilibus excarnificabuntur.

Sed ut generosa parentum natura, nulla, ne quidem Apellæa, tabula vividius exprimi potest, quam generosa filiorum indole: sic Fides salvifica nulla ex re clarius perspicitur potest, quàm ex re-ctè factis, ex Pietate in Deum, observantia erga superiores, amore in propinquos, ἀγαθία, pacis studio, benevolentia & ardore amoris in conjugem, Iustitia, veritate, comitate, clementia, fortitudine deniq; animi omnia mala & adversa perferente. Quæ quidem omnia & singula in Illustrissimo b. m. Principe nostro fuerunt. Pietatem ipsius in Deum tum totius vitæ cursus, tum monumentum illud, quod in honorem DEI edificavit, Strelitianum, tum Ecclesiarum paterna procuratio, inspectio & solemnitas accurataq; ex verè Lutherana doctrina ardore profecta visitatio, tum postremus vitæ ipsius actus, placidus ille & quietus

Pietas in
DEVM.

quietus satis superq̄, testantur. Quo autem amore prosequutus **Parentes.**
 fuerit Illustrissimum patrem vivum, & matrem: id non solum
 plurimis in hoc Ducatu est obvium, sed & loquebantur id ipsum
 lacrumæ, in funere Matris, optimæ Principis, tum ab ipsius Celsi-
 tudine maxima copia profusa: & locuti sunt id ipsum gemitus,
 quibus sæpissimè utrumq̄, parentem Celsitudo ipsius desiderare
 visa est. Fratrem illustrissimum ut sanguine interiori conjun- **Fratrem.**
 ctum ardentè amabat, ut majorem natu etiam reverebatur:
 Persei & Demetrii dissidia, Aristobuli & Antigoni dissensio-
 nes, Atrei ac Thyestæ odia canc pejus & angue detestatus. Pa- **Patruos.**
 truos ut patres semper coluit, ut filius semper honore affecit. In **Veritas.**
 oratione parcus & verax: in sermone placidus: candoris & inte- **Comitas.**
 gritatis ita studiosus, ut nihil à DEO nisi integrum & rectum **Integri-**
 votis quotidianis, etiam inter familiares sermones, exoptaret. **tas.**
 Quid dicam de Celsitudinis ipsius Virtute, quæ rectè uti nove-
 rat suis, quæq̄, nec sordidum neq̄, prodigum eum patiebatur? **Magnifi-**
 Noverunt omnes, qui Celsit. ipsius vitam propius inspexe- **centia cū**
 runt: experti sunt omnes, qui Celsitudini ipsius liberalem o- **recto divi-**
 peram locarunt: re ipsa cognoverunt omnes, quotquot Principis **tiarum u-**
 opem implorabant; minimè illiberalem, sed in sumptibus hone- **su conjun-**
 stè faciendis & erogandis magnificum Principem, SIGISMVN- **cta.**
 DVM AVGVSTVM fuisse. At nullas Pyramides extru-
 xit, nec sumtum Galloni secutus est: non nares edificavit pur-
 purcis undantes velis, sericis rudentibus conspicuas, argenteis
 remis superbas; quæ remigando tiliarum sonum per dimensa
 temporis spatia percussis undis imitarentur: quasi navi Cleopa-
 tra, Veneris cultu & facie, inter scortorum, ritu Nympharum
 amictorum, greges luxuriasse scribitur. Quis autem sana men-
 tis Aegypti regum insaniam, quis Gallonium prodigum & Epi-
 curum, non irrisit? quis Cleopatrae dementiam & furorcm tan-
 quam calamitatis, in quam ipsa non multò post incidit, procum
 & pro-

& prodromum, non est detestatus? Neq; verò comparat se te-
 cum profusione SIGISMUNDVS AVGVSTVS C. Cali-
 gula; non opibus, non luxu tecum contendit. omnes tuas artes,
 quibus tu magnus fieri cupiebas, tibi concedit. fatetur, se auri
 centies quinquagies millies mille uno die non consumpsisse, non o-
 perosa monumenta extruxisse: non habuisse aulam clausam pu-
 dori & sanctimonie, patentem atq; ad eò expositam cupiditati
 & voluptatibus: contra, sibi pietatem in Deum, curam recte
 constituendarum Ecclesiarum, amorem ornandæ atq; amplifican-
 dæ veræ Religionis, in propinquos fidem, recte bonis suis utendi
 facultatem, & omnibus, quibus posset, benefaciendi voluntatem
 cordi fuisse. Ista, superiora esse ac plurimum posse his quoq; mo-
 ribus sentit. non usq; eò tamen tibi invidet istas virtutes, qua-
 rum dedecora nec Archilochus vel Hipponax satis justis repræ-
 hensionibus exagitare, nec Cicero vel Demosthenes pro dignita-
 te satis explicare, nec Demades aut Rhadamantus meritis sup-
 plicij poterit mactare. Fac ergo missos Caligula bonos, noli pe-
 riculum creare illustri loco Natis; quibus hoc proprium est, ita
 liberales esse, ut profusionem vitent, ita parsimoniam colere, ut
 magnificentiam non negligant. Quin potius ito ad pestes gene-
 ris humani, ad tui similes, Nerones, Vitellios, Apicios, & te cum
 istis, cumq; ista vestra prodigalitate, malorum Iliade, calamita-
 tum pelago, infortunij promo-condo in sempiternum & fame
 & vitæ dispendium exitiumq; vivum mortuumq; præcipitem
 deturbato.

ΑΥΤΑΡ-
 ΚΕΙΑ.

Porro ingens est & eximia εὐταρκείας laus, quæ apud Di-
 vum Paullum extat his verbis: Magnum est vectigal, Pietas
 cum animo sua sorte contento. Hanc Poëta quoq; commendat, si
 quis, inquiens, opulentiam sanam auget, suis possessionibus con-
 tentus, nec aliena appetens, adjungitq; his nominis celebra-
 tem & honestatem: hic non querat Deus esse. Ejus etiam virtu-
 tis ra-

is radius in Principe nostro eluxit: *cujus laudabile institutum in eterna erit gloria, quod contentus sua sorte intra fines suae ditionis se continuit, Fratri suum imperium liberè relinquens, pacis publicæ studiosus & amicus.* Magna vis est humanitas, multum valet salutis publicæ cogitatio, portentum denique est certissimum, esse aliquem humana specie & figura, qui tantum immanitate bestias superarit, ut, cum quibus eadem jura, eadem sacra, eosdem majores habeat, eos non sine scelerata sanguinis violatione, & publicæ tranquillitatis perturbatione læderet, neque potius summa fide summaque benevolentia veneraretur atque coleret. Sed profecto regnandi libido multos falsos subiigit, aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere, propinquitates non ex re sed ex commodo aestimare, regni consortem violare, ex liberis hostes, ex domesticis alienos, ex necessarijs perduelles efficere, cognatumque sanguinem in bellum armare tale, ubi & vincere luctuosum & cadere sceleratum. Hæc Absolonem in sanctissimum patrem animavit. hæc Eteoclen & Polynicen fratres in se acuere ferrum impulit. hæc Pompejum & Cesarem conjunctissimos commisit. hæc Lotharingia Ducem Conradum in socerum OTTONEM I. Imperatorem concitavit. quid multis? hæc furiarum pessima, in quamcumque domum, in quamcumque urbem, utcumque felicitate exultantem, admissa & ingressa fuerit, tandem rebus omnibus miserabiliter eversis, cum pernicie utentium semper iterum inde egressa est. O pestis regnandi libido! O sacrilegum malum ambitio! Sed o blanda mente prædita *ἡσυχία*! O justitiæ filia Pax! O utraque omnis felicitatis publicæ procreatrix & conservatrix! quid non modo nos, sed ne quidem civilis societas sine te utraque esset? Te utraque inter Principes vigente, benevolentia & amicitia inter homines locum habet. sub te religionis & legum vox sonat & auditur. sub te fœdera servantur. tu florentissimarum civita-

Pacis
studium.

rum caussa es & parens. tu supremas bellorum claves habes. tuo deniq; utriusq; beneficio Porphyrones & seditiosi homines à rep. exulant, iisdemq; per te consilia eripiuntur ad arma fabricanda calamitatesq; inflammandas. Quæ cum ita sint, laudanda profecto sunt b. m. Principis SIG IS MVNDI AVGVSTI tum *αὐτοκρατορίας*, tum pacis studium: quæ equidem virtutes ita conspicuæ in ipsius Celsi fuerunt, ut nunquam aboleri, nullisq; tenebris involvi poterint: sed memoria earum in omnem posteritatem de predicatione & sermone hominum propagata durabit.

Amor
conjugalis.

Quid memorem Celsi ipsius fidem, amorem, clementiam, qua arsit in Illustrissimam suam Conjugem, Dominam CLARAM MARIAM, Illustrissimi ac optimi Principis BOGISLAI XIII. Ducis Pomeraniae, &c. filiam, omnium virtutum exornatam dotibus heroinam. Ex quo enim tempore Illustrissima Princeps & Domina, Domina CLARA MARIA in regium hujus Principis thalamum venit, maritus illustrissimus eam sincero amore, omnibus officijs, Principe marito dignis, se exerente, & mutua sinceraq; fide adamavit & coluit. Quàm autem Ipsa Princeps & Domina maritum & Dominum suum suaviter redamaverit, quàm comiter deperierit, quanta mutua & sincera fide ardentissimè complexa sit: docent cum alia non obscura, tum laborum communicatio & ærumnarum, quas ipsa Domina suas semper existimabat, ita quoq; ut ingravescente tandem morbo nunquam à marito degrederetur, sed, ceu Sulpitia exulem maritum in Siciliam, ita ipsa Dominum suum, non quidem extorrem, sed ad Thermas Carolinas proficiscentem, per varia & presentissima vitæ discrimina sequeretur; atq; ut uxor Guelphi humeris suis maritum impositum capitis & salutis periculo subduxit: sic ipsa Dominum suum manibus suis non rarò cum alijs gestaret: nihil dubitans, suo etiam, si posset, periculo Celsi maritum ex morte eripere. quam eandem, si acie
oculorum

oculorum eò usq; pertingere nobis liceret, aspiceremus hoc tempore, quo inexhausto & humanae rationi impervestigabili DE I consilio Illustrissimus maritus ex sua in caelestem aulam translatus est, ut turturem amisso conjugē, non tantum gemere, sed precipuo quodam dolore affici, cruciatumq; cordis, quo ob desiderium mariti angitur, lacrumis & planctu testatum facere.

Nec minori Iustitia, quam in conjugem fidei laude Illustrissimus fuit praclarus. Nam & servans erat promissorum, & ipse nemini inferebat injuriā, & sibi suisq; subditis illatam propulsabat, & vel gravissimis admonitionibus, vel legum pœnarumq; vinculis coercebat. Cum Satibarzanes, Artaxerxis regis cubicularius, quiddam minus justum à Rege peteret, sentiretq; Artaxerxes illum hoc facere, sollicitatum 30. Daricorum millibus, questori ærarij sui mandavit, ut 30. Daricorum millia ad se deferret, & allata ea dedit Satibarzani, dicens: Accipe. nam hæc tibi cum dederō, non ero pauperior: injustior autem futurus, si illa, quæ petebas, nunc dedissem. Idem erat b. m. Illustrissimo Principi SIGISMUNDO AVGVSTO animus, ut mallet rerum suarum jacturam facere, quam committere, ut aliquid contra justitiæ leges à quopiam suorum designaretur.

Quid porro dicam de φιλαυθγοπία nostri Principis? quæ φιλανθρωπία efficiebat humanum sine despectu, comem sine scurrilitate, εφελουχία affabilem sine levitate. Vana est vita nostra, & fortuna, quæ πλάνα pinnas suas apprehendi non sinit, vicibus, sicut incerto motu luna, circumvolvitur, ut nec musca, quantumvis celeriter volantis, tanta sit perniciousitas, quanta est rerum humanarum conversionis volubilitas. Colchon herba unum diem durare dicitur. & insectum ephemerum manè infans, juventutem tenet meridie, vesperi autem senio conficitur & emoritur. Idem de Piscē, quem propterea Diem appellant, tradunt. Quibus autem oculis, quam quibus tale ephemerum animalculum intuemur, in-

mur, inspicere possumus alijs nostram felicitatem? Est enim
ea nihil fugacius, nihil fluxius, nihil vanius: ut non tantum
vanitatis sit in umbra somnio, quantum est in rebus humanis,
etiam cum sunt splendidissime. Hoc docet Nabuchodonosor,
rex potentissimus, prater expectationem de solio regio ad feras
detrusus. hoc testatur Ruffinus, eo, quo Imperator salutari de-
bebat, momento, in mille partes à militibus discriptus. hoc com-
probat Lucia, Aurelij Imperatoris soror, acu à filio lactente, inter
lusum & risum occisa. hoc sanctissimus rex David, hoc sapien-
tissimus Salomon, hoc formosissimus Absolon, hoc felicissimus
Imperator Scipio Africanus, hoc callidissimus Alcibiades, hoc
crudelissimus Annibal, hoc eloquentissimus Cicero, hoc justissimus
Aristides, hoc divinus Socrates, affirmant & loquuntur. Et
tamen vide. quàm multi cristas erigant, quàm superbiant, quàm
ferociant! Nactus est aliquis recens bonum? Deum fidem, quam
ille & magna spe elatus, & audacia alatus volitat? Diti-
or est quis? jam se supra omnes collocat. Doctior est quis?
jam pavonis more, caudam in gyros torquentis, gemman-
tes doctrinae expandit colores, omnesq; palàm exponit, quos spe-
ctari gaudet, eruditionis, ut sic dicam, oculos. Noster profectò
Princeps memor erat rerum humanarum, & fragilitatis atq; in-
constantia earundem cogitatione se non efferebat, sed comis erat
& humanus, ut saturitatem insolentem, profanamq; quae Tanta-
lum lapidi à capite averruncando allegavit, quaeq; maximos re-
ges evertit; superbiam ab animo Principis hujus exulare cogno-
sceres, & evidentissimo argumento deprehenderes. Ac ut ve-
rè dicam: quemadmodum favorum mellis opificium, qui Lyrico
τῆτος μελιωάρων & dicitur, reliquas ejusdem insecti ope-
ras dulcedine & suavitate longè superat: ita in cetero choro
virtutum suavitas mentis & comitas in hoc principe excelle-
bat. Non hoc me temporis causa dicere quis arbitretur. sunt, &
credo

credo etiam in hoc confesso, comitatis hujus in nostro Principe testes omni exceptione majores, qui eum viderunt tum colloquijs, humiliorum etiam, aures clementes dare, tum interdum convivijjs privatorum interesse: quorum alterum Hadriano, alterum Augusto Imperatoribus Romanis familiare fuisse constat. Quam equidem virtutem sine majori numinis vi in hoc nostro Principe fulsisse, minimè est credendum. Nam in summa omnium rerum, quæ plerumq; homines insolentes facit, potestate reperiri Principem virum, qui à stratioticis moribus ad humaniorem cultum, à fastu ad modestiam, à tumiditate ad mansuetudinem se & animum, non præpeditus malis exemplis, revocaverit, & id certè non aliam ob causam, quàm ut DEO grata faciat, & honestatis decus colat: hunc scias majoribus quàm vulgaribus humanis viribus regi atq; gubernari.

Sed nunc venio ad eam vitam Illustrissimi b. m. Principis partem, quæ & fidei documentum certissimum, & patientiæ exemplum est illustre, & nobis simul totiq; huic Provinciae luctuosa. Vixerat Illustriss. Princeps Sigismundus Augustus in conjugio pio, suavi, concordis, non integros annos septem, cum 21. Maij die anni superioris in gravissimum morbum incideret, qui & ipsi Morbus. finem vite attulit. Quid hic Princeps noster? primò veram medicinam adhibuit, & se in vera contritione & fide ad precationem excitavit: quæ oranti est subsidium, DEO sacrificium, morborum flagellum; quæ fidelis nuncij instar mandatum peragit, & penetrat eò, quò caro pervenire non potest. Hinc medicos consuluit doctos atq; experientia claros. Parum enim doctos medicos vitari debere, Seneca jubet, ut qui satis seduli sint in multis officiosissimè occidendis. Peritum ergo virum, cujus fidem jam multos annos perspexerat, CL. Dn. WILHELMVM LAURENBERGIVM, artis medicæ Doctorem, & hujus Academiae Professore, Collegam & Compatrem meum colendum.

D

dum

dum, imprimis consuluit; ejusq; opera solerti ad depellendum aut certe mitigandum malum usus fuit. Atq; ne sibi suaq; saluti, atq; adeo ardenti in Illustrissimam Conjugem amori deesse videretur, profectus est ad Thermas Carolinas: tempore alienissimo, summo cum suo & suorum discrimine: in quo itinere aliorum quoq; medicorum praestantium consilia audivit. Reversus est autem inde haud paullo meliori, quam profectus fuerat, valetudine. Interjecto tamen tempore DEI ope, & industria Doctoris WILHELMI, morbus aliquid de sevitia sua remisit. Incredibilis autem b. memoriae Illustrissimi Principis in doloribus, qui inexpertis semper graviores videntur, perferendis animi fortitudo eluxit, ut, cum semel pulsum malum, accessionibus, quae Medicis symptomata vocantur, ijsq; varijs & multiplicibus, ceu satellitio quodam improbiore, stipatum postea non tantum recurreret, sed paulatim etiam magis atq; magis invalesceret, ipse Princeps tanto constantius fide & spe animum adversus quemcunq; casum obfirmaret, quanto majus periculum quotidie imminere videretur: subinde una tempestate praeter-eunte, & in decedentis locum altera, militis cujusdam subsidiarij instar, succedente. Aristoteles, cum in morbum incidisset, & medicus ei quoddam praceptum, ad valetudinem faciens, quod ille sequi debebat, injungeret: Ne me, inquit, cures ut bubulcum aut aratorem, sed prius causam ediffere. ita habiturus es me promptum ad obsequendum. Hoc cum prudenter teneret, omnium eorum, quae in valetudine Principis resarcienda adhibebantur, ἑταίρωι Collega noster D. WILHELMVS: tum Principem de singulis, quae corporis restituendi causa fiebant, comiter edocebat. Ex quo factum, ut & Principem praecipis medicis, & morbum pharmacis obsequentiorem haberet; ut toto corpore tabes aliquando excederet, & omnia in valetudinem Principis blande conspirare viderentur, cum Princeps & venatum

venatum semel exiret, & aliquoties in paradisis, aula sua proximi-
mis, animi gratia deambulet. Sed o fallax bonum valetudo
semel conquassata! non tot sunt Euripi agitationes, non tot per-
turbationes, quot in corpore male affecto sunt vicissitudines.
Cum jam post pluvias nubibus pulsus caelum serenum expectare-
tur, ecce, praeter opinionem, nova tempestas ingruit: febris
Principem inficit, non quidem sola, sed secum trahens tumorem,
qui ex fervente tenui q₃ sanguine conflat, Polluci ἐγὺρ ὄπελας,
Latinis sacer ignis, dicitur. hic Principis pectus ulcere maligno
inflammat, & languida Celsitud. ipsius praecordia ardenti calore
torret. Verum hoc quoq₃ propulsum est malum. Sed ut Turcus,
crudelissimus & infensissimus nominis nostri hostis, semel ex ar-
cibus Vngaricis eiectus, non quiescit, sed vel vi, vel dolo, vel pro-
ditione easde iterum sua potestatis ut faciat, manibus pedibusq₃,
noctes diesq₃ contendit: ita febris illa, saepius pulsa, saepius ta-
men recurrit, & optimum Principem assiduis quasi insulibus
adorta est, donec eum prosterneret, prostratum lectulo affige-
ret, affixum viribus atq₃, anima tandem exueret. In his
morborum & mortis doloribus saevissimis & diuturnis non po-
tuit non Principem, quae est imbecillitas carnis nostrae, im-
primis fatigare cogitatio illa de ira DEI, ex aestuante, & gravi-
ter sine fine ipsius Celsitudinis ossa comminente & conquassan-
te. Sed tamen Celsitudo ipsius divinitus adjuncta ex his tempe-
statum fluctibus semper eluctata est, & fide in filium DEI
ac spe futurae certae liberationis inde emerfit. Age, inquit,
quid indignatione & dolorum impatientia efficere, quid assequi
potest homo? nunquid in jus vocare & dicam scribere potest
ei, cui ut morem gerat, lege stat fixum certa ac immobili. Ve-
runtamen fidelis est idem, nec majus nobis onus imponit, quam
cui ferendo sumus. Quod si, ut sumus homines, faenum & ca-
ro, vires nostrae defecerint, si omnia, quae ab hominum salutari

consilio proficisci possunt, irrita vanaque esse inceperint: tunc
vero, tunc incipit DEI auxilium, ita ut humanæ opis finis,
sit divini auxiliij exordium. Atque in hoc ipso tamen DEVS
omnia pro investigabili sua voluntate administrat. An non
legimus, quot morbos, humanam etiam industriam effugientes,
Christus, animarum nostrarum pastor, vel verbulo sanaverit?
Idem Iehova etiam nunc vivit. ipse veniens veniet: quan-
quam carni difficile est, eum venientem, & uti nos iudica-
mus, tardantem etiam expectare. His & similibus τολημοφρονας
fidei plenis vocibus Celsitudo ipsius inter gravissimos dolores
seipsam erigebat & sustentabat. Adversa sentire, hominis
est: æquo animo & spe futura liberationis tolerare & perpeti,
Christiani: fide vero in filium DEI superare eadem, hoc non
tantum est Christiani, sed etiam in hac vita in eorum numero,
qui præmijs æternæ beatitudinis coronabuntur, numero colloca-
ti. Sæpe etiam Celsitudo ipsius sibi in animum revocabat Davi-
dis calamitates, cum in alijs tum 13. Psalmo in uno etiam oratio-
nis ambitu, quater se à DEO & quidem magna cum verborum
gravitate, derelictum conquerentis. Sæpius recordabatur, & qui-
dem summa cum voluptate animi recordabatur sermonis, quo
p. m. Reverendum & CL. virum φῶς καὶ ὄμ.μ.α hujus Acade-
miæ Dn. DAVIDEM CHYHRÆVM, in gravissimo
illo, & Iliados obsidione ferè diuturniore morbo, consolandi
sui causa, usum fuisse Cels. ipsius inaudierat. Interrogatus
enim vir ille præstantissimus, quibus viribus, qua ratione, qui-
busvè artibus tantam morborum diuturnitatem sufferre posset,
respondere, solitus est: Precibus & Patientia. Sæpissimè au-
tem b. m. Princeps, quoties in angore cordis constitutus, & ex
carnis ac fidei lucta defatigatus sentiret sitim, toties, quemad-
modum cervus desiderat fontes aquarum, ita ipse fontem vitæ
Iesum Christum desiderans, vel concionibus sacris, quas verbi
minister

minister sapissimè coram ipso decumbente habebat, audiendis; vel Psalmos precesq; selectiores, attentè legendo; vel alicui eisdem recitanti magna cum animi devotione operam dando, sitim illam suam levabat.

Quinto tandem die superioris mensis Septemb. præfagiens Vitæ
exitus.
Princeps ac præcipiens animo certam migrationis horam, tum verò Illustrissimam ac optimam Dominam, Dominam CLARRAM MARIAM, Conjugem suam, multum attonitam, ac de vita Illustriss. mariti & Domini unicè sollicitam, apprehensa manu salutavit, multumq; obsecravit, ne suum ab hac vita discessum alio quàm christiano animo sufferret. sibi paratam esse perpetua quietis ac tranquillitatis aulam, cælestium voluptatum, quibus in sempiternum tempus frueretur, copia & magnitudine abundantem: ad quam; ita volente atq; iubente summo Imperatore; lubens ac volens, statione hac relicta, emigraret. Hinc Consiliarijs, plurimisq; è nobilitate, qui visendi Principis causa eò confluerant, & omnes discessum hunc fletu atq; lacrimis prosequerantur: tum medicamentis, tandem omnibus omninò rebus salve & vale dicto, totum se ad migrationem felicem & beatam composuit. Itaq; primò omnium Sacerdotem optimum accersiri jubebat, cui peccata sua confiteretur, & à quo panem & vinum, per quæ nobis verissimum Christi corpus, verissimusq; ejusdem sanguis, admirabili planè ac humane rationi incognito modo, vescentibus & bibentibus communicantur, deinceps acciperet. Summa autem cum religione, & vero animi, se & sua peccata deplorantis, & in solius filij DEI Ilytro acquiescentis, ardore, summoq; vite æternæ & capitis nostri Domini nostri Iesu Christi coram videndi desiderio utrumq; peragebat: ut nullum esset dubium, quin Spiritus sanctus hæc omnia, accenso in Celsitudinis ipsius Fidei salvifico lumine, perageret. Vbi corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi

participatione tanquam viatico se instruxerat, & adversus quosvis salutis perdores Fidem communierat: Commēdo, inquit, mi Deus, in manus tuas hęc animulam meam, sanguine Iesu Christi aspersam, ut ibi sit, ubi tu es pater meus, ubi tu es frater meus, ubi tu es paracletus meus. nec sum sollicitus adeo de loco. nam DO MINI manus, quem tuetur, ille expers est omnis molestiæ, perfruitur q̄ summo gaudio. Hęc inter vota & suspiria & dulcissima de vitæ æternæ inenarrabilibus gaudijs sæpissimè eodie cum presentibus repetita colloquia, Illustrissimus Princeps SIGISMUNDVS AVGVSTVS, laboribus exhaustus, curis fractus, morbis exantlatus, in vera agnitione & fide in Filium DEI, unicum illum inter DEVM & hominem Mediatorem, sine ullo mortis acerbioris sensu, ratione sensibusq̄ integris, in regia sua Ivenacensi, placidè obdormivit.

Opinio
post mor-
tem.

Sic ergo Illustrissimus Princeps SIGISMUNDVS AVGVSTVS natus, sic educatus, sic vixit, sic mortuus est, ut & benè habeat, & benè audiat. Quis enim benè audire negabit eum, qui natalibus clarus, pietate eximius, factis & meritis inclutus desiderium sui apud omnes cives reliquit? Quis dubitabit affirmare, benè habere hunc: qui in vera Filij DEI agnitione & fide hinc discedens vitæ æternæ possessione nunc gaudet, ubi sine fine DEVM videt, sine fastidio amat, sine fatione laudat? Tu, SIGISMUNDE AVGVSTE, verè nunc benè habes! Tu in conspectu DEI vivis! Tu in numero eorum, qui stolam suam in sanguine Agni laverunt, coram throno DEI consistens, gratissimum Agno Paana canis! Tu cælestium voluptatum copia circumfluis, sanus sine agrotatione, securus sine metu, dives sine inopia! Nec verò hinc ex hominum genere Tui abolebitur memoria. Dum Varna erunt Muse; dum Virtutis nomen inter Homines celebrabitur: dum regium Illustriss. Megapolitanorum Ducum stemma florebit: Semper honos, nomenq̄; tuum laudesq̄; manebunt.

Quod

*Quod superest, Tibi, Aeterne Deus, Pater Domini nostri
Iesu Christi, qui cum Filio & Spiritu sancto Stator es omnium
rerumpub. , & in his furoribus mundi tuam colligis Ecclesiam,
Tibi Illustrissimos Principes, Duces Megapolitanos, Dominos no-
stros clementissimos & universos & singulos: Tibi Illustrissi-
mam Viduam Dominam CLARAM MARIAM in
acerbissimo hoc luctu penè animo deficientem pectore toto com-
mendamus. Tu Illustrissimis junioribus Principibus ac Domi-
nis, Dominis nostris clementissimis, Dn. ADOLPHO FRI-
DERICO, & Dn. IOANNI ALBERTO, in quos to-
ta ferè domus Megalburgica inclinata incumbit, largire Enochi
pietatem; Samsonis pectus; Iosia in conservanda vera religio-
ne zelum; Mathusale annos; Iacobi fecunditatem; Davidis
consilium; Salomonis cor & opes. Tu Celsissimum Principem
& Dominum, Dn. VLRICVM, cum Illustrissimo fratre
Domino CAROLO, Dominos nostros clementissimos, in mul-
ta secula salvos, incolumes florentesq; conserva, propter nominis
tui gloriam, & harum terrarum salutem. Serva hunc Duca-
tum: serva hanc Academiam: serva hanc Urbem: serva de-
niq; & rege Nos omnes Spiritu tuo sancto, ut hoc Doctore &
Duectore in vera agnitione Filij tui Tibi grata
cogitemus, grata dicamus, grata
faciamus.*

D I X I.

Humanæ opis epilogus, DIVINI
AUXILII exordium.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to its orientation and fading.

D I X I

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a reference.

155087

R

17 17

... rūt os in san... guine agni lauerūt stoles
radicebant corpora sua ppter deū ad
meruerūt habere coronas
patri et fili-o et spū... tu scō. Os in sag. Laudes
michi quanta passi sūt tormentā. ut securi pueniret ad
Cū palma ad regna puenierūt scī
corpus meruerūt de manu dei. Evovae. ā Corpora scō
sūt et uiuent nomina eorum in eternū. Evovae. ā
omniū cum benedicite in eternū. Evovae. ā Martiri

13

...noria
 ...SIMI PRIN-
 ...DOMINI,
 ...SMVNDI
 ...VSTI,
 ...LITANI, PRIN-
 ...enetæ, Comitis Sve-
 ...m Rostochij &
 ...Domini,
 ...ROSTOCHIANA,
 ...Sima hominum corona,
 ...t, 10, Octobris,
 ...O
 ...PSIVS IN MONV-
 ...politanorum, quod est
 ...n, inferretur,
 ...o magno celebrata
 ...IMONIO,
 ...rofessore p.
 ...CHII
 ...phorus Reusnerus.
 ...M. D. C.

Gerhardus Reusnerus

